

ԿԱՐԾԻՔ

Մանսուրեհ Մոհամմադալի Գոլմեյմի «Իրանի արտաքին առևտրի վրա ԱՀԿ հնարավոր անդամակցության ազդեցության գնահատումը (ձեռագործ գորգերի շուկայի օրինակով)» թեմայով Հ.00.02 «Տնտեսության, նրա ոլորտների տնտեսագիտություն և կառավարում» մասնագիտությամբ տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսության վերաբերյալ

Թեմայի արդիականությունը

Ձեռագործ գորգերի արտադրանքը Իրանի Իսլամական Հանրապետության (ԻՀՀ) համար բրեքադային ապրանքանիշ ունի ուստի վերջինիս կառավարումը Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության հանարավոր անդամակցության պարագայում արդիական է համարվում: Միատեսակ արտադրանքի տնտեսությունից և նավթի արտահանման եկամուտների կախվածությունից ձերբագատելու, և արտաքին առևտրի աճող պահանջարկը բավարարելու միակ միջոցը ԻՀՀ-ում ոչ նավթային արտահանումների զարգացումն է և համաշխարհային շուկա մուտք գործելը: Ձեռագործ գորգի արտադրության և առևտրի ոլորտում զբաղվածության բարձր մակարդակից բացի, մարդկային ռեսուրսների և աշխատուժի զգալի չափով հասանելիության շնորհիվ, ոլորտին բավարար ուշադրությունը վկայում է այս արտադրանքի ծավալների մեծացման անհրաժեշտության մասին:

Իրանի ձեռագործ գորգը նավթից հետո երկրորդ ազգային ապրանքատեսակն է և երկրի ազգային մշակույթի ցուցանիշներից մեկը, այն ուղղակի կամ անուղղակի ձևով հազարավոր աշխատատեղեր, տնային տնտեսության հնարավորություն, ԱԱՀ, արտարժույթային եկամուտ է ապահովում: Երկրի ոչ նավթային արտահանումների զգալի մասնաբաժինը

վերագրվում է հենց ձեռագործ գորգերին: Այս ապրանքատեսակը վկայում է ոչ միայն տնտեսական, այլև Իրանի մշակույթի, արվեստի և միջազգային հարթակներում հզորության մասին, ինչն էլ նախորոշել է գիտական հետազոտության նպատակը և ատենախոսության առջև դրված խնդիրները: Այս առումով, հարկ ենք համարում ընդգծել, որ ատենախոսությունում բերված փաստարկները հավաստում են ընտրված թեմայի արդիականությունը և հրատապությունը:

Հետազոտության նպատակը և խնդիրները

Ատենախոսության հիմնական նպատակն է բացահայտել և կառավարելի դարձնել Իրանի գորգաործության արտահանումների ծավալի աճի հնարավորությունները, հաշվի առնելով ԱՀԿ-ն անդամակցելու դրական ազդեցություններն՝ Իրանի ձեռագործ գորգերի արտաքին առևտրի ոլորտում:

Վերը նշված նպատակին հասնելու համար աշխատանքում առաջադրվել են հետևյալ խնդիրները.

- ուսումնասիրել ԱՀԿ էությունն ու նրա օգուտներն արտաքին առևտրում,
- ուսումնասիրել իրանական գորգի արտահանումն ու մրցակիցների գորգերի արտահանումները վերջին տարիներին,
- վերլուծել ԱՀԿ անդամակցության առավելություններն՝ արտաքին առևտրի զարգացման գործում,
- վերլուծել ԱՀԿ անդամակցության առավելությունների աստիճանակարգումը, արտահանման ոլորտում արտահանողների ժողովրդագրական առանձնահատկությունների և գիտելիքահեն կառավարման նշանակությունը,
- գտնել լուծումներ համաշխարհային շուկայում ձեռագործ գորգերի կարգավիճակի բարելավման, արտահանման ծավալների ու արտաքին

շուկաների մասնաբաժնի մեծացման ուղղությամբ և ներկայացնել առաջարկություններ:

Ատենախոսության կառուցվածքը

Ատենախոսության ներածությունում հիմնավորված է թեմայի արդիականությունը, ներկայացված են հետազոտության նպատակները և խնդիրները, ուսումնասիրության տեսական, տեղեկատվական և մեթոդական հիմքերը, ձևակերպված են ստացված գիտական արդյունքները և նորույթը, ինչպես նաև դրանց գիտագործնական նշանակությունը:

Ատենախոսության առաջին՝ «Առևտրի Համաշխարհային Կազմակերպության հիմնական առանձնահատկությունները» գլխում ներկայացվել են ԱՀԿ էությունն ու գործառույթները, պատմությունը, սկզբունքները, կառուցվածքը և նրան անդամակցելու ընդհանուր փուլերը: Անդրադարձ է կատարվել անվտանգության փաստարկներին ու հիմնավորումներին, ապա ներկայացվել են զարգացող երկրների դիրքը ԱՀԿ-ում:

Ատենախոսության երկրորդ՝ «Ձեռագործ գորգերի արդյունաբերության դերն ու տեղն Իրանի տնտեսության, արտահանման և արտաքին առևտրի ոլորտում» գլխում ուսումնասիրվել են Իրանի ներքին համախառն արդյունքն (ՀՆԱ) ու տնտեսական աճը, վերջին տարիներին ձեռագործ գորգի արտահանման նշանակությունն ու արտահանման վիճակը, Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությունն ու «Trade Map» բազան, ինչպես նաև գորգի արդյունաբերության ոլորտում գիտելիքի կառավարման դերը և Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությանն անդամակցումը:

Ատենախոսության երրորդ՝ «ԱՀԿ անդամակցության արդյունքում առավելությունների վերլուծությունն՝ Իրանի ձեռագործ գորգի արդյունաբերության ոլորտում» գլխում ներկայացվում է կատարված հարցման առաջնային տվյալների և քանակական հետազոտության արդյունքների

վերլուծություն: Հետազոտությունն իրականացվել է կիրառական հետազոտությունների՝ նկարագրական-հետախուզական կորելացիոն տարբերակով, որն իրագործվել է դաշտային ուսումնասիրության շրջանակներում: Ելնելով իրականացված հետազոտության արդյունքներից, ատենախոսը յուրաքանչյուր վարկածի համար հերթականությամբ մեկ առաջարկությամբ է հանդես եկել՝ հաշվի առնելով տեխնոլոգիայի զարգացումը և արդյունաբերական ոլորտներում, ապրանքատեսակներում ու ծառայություններում ստեղծագործական տեխնոլոգիաների կատարելագործումը, արտադրողների աճն ու ողջ աշխարհում հաճախորդների ու սպառողների ճաշակների մեծ բազմազանությունը:

Հետազոտության նորույթը

Հետազոտության գիտական նորույթը ստացվել է և՛ տեսական և՛ գործնական ուսումնասիրություններից: Մասնավորապես.

- վիճակագրական և քանակական վերլուծությունների հիման վրա բացահայտվել՝ և ըստ նշանակության դասակարգվել են ԱՀԿ-ին Իրանի անդամակցելու առավելությունները ձեռագործ գորգերի արտադրության ոլորտում,

- վեր են հանվել մրցակից երկրների փորձի և շուկայական դիրքավորման հաշվառմամբ Իրանի ձեռագործ գորգերի արտահանման զարգացմանն ուղղված գիտականորեն հիմնավորված մոտեցումներն ու հիմնական ուղղությունները,

- մշակվել է ԱՀԿ-ին անդամակցության հնարավորության հաշվառմամբ համաշխարհային շուկայում Իրանի ձեռագործ գորգերի արտահանման ծավալների մեծացմանն ուղղված հայեցակարգային մոդել:

Դիտողություններ ատենախոսության վերաբերյալ

Այնուհանդերձ, ատենախոսությունում նկատվել են մի շարք թերություններ:

1. Ատենախոսության հիմնական նպատակն է համարվել զարգացնել Իրանի տնտեսությունը և մեծացնել արտահանումների ծավալը, հաշվի առնելով ԱՀԿ-ն անդամակցելու դրական ազդեցություններն՝ Իրանի ձեռագործ գորգերի արտաքին առևտրի ոլորտում: Սակայն կարծում ենք, որ հետազոտության նպատակը առավելապես պետք է հստակ առնչվեր գորգագործության արդյունքի արտահանման կառավարման խնդիրներին, և ոչ թե Իրանի տնտեսության ընդհանրական արտահանման աճի լուծումներին:

2. Ատենախոսությունը կշահեր, եթե հետազոտության նկատառումներով կատարված ընտրանքին տրվեին առավել խորը հիմնավորումներ: Մասնավորապես, ատենախոսությունում նշվում է, որ 100 հոգանոց համակցությունից ընտրվել է 80 անձ, սակայն խորքային հիմնավորվածություն չեն ստացել, թե ովքեր են ընդգրկվել ընտրանքում, և ինչ չափանիշներով, ինչպիսին է եղել ընտրանքի թույլատրելի սխալը և վստահության սահմանը:

3. Ատենախոսությունում օգտագործված տվյալների վիճակագրական բազան բավականին հին է: Հետազոտությունը կշահեր, եթե նրանում վերլուծության ենթարկվեին վերջին տարիների վիճակագրական նյութեր, որով էլ ավելի համոզիչ կդառնային արդիական հիմնախնդիրների առաջարկվող լուծումները:

4. Հետազոտությունում ընդգծվում է Իրանի գորգագործության մրցակցային առավելությունները և դրանց կիրառման հնարավորությունները արտաքին շուկաներում, սակայն ընդամենը հպանցիկ անդրադարձ է կատարվում հայրենական գորգագործության արդյունքների արտահանման ռիսկերի կառավարմանը: Ատենախոսությունը կշահեր, եթե նրանում

համակարգված ներկայացվեին ԱՀԿ-ին անդամակցության պարագայում հայրենական գորգագործությանը սպառնացող ռիսկերի մեղմման կառավարման մոտեցումները:

5. Ատենախոսությունը կշահեր, եթե նրանում համապարփակ ներկայացվեր իրանական գորգերի՝ որպես միջազգային ապրանքային բրենդի պաշտպանման և մրցակցային առավելությունների պահպանման կառավարման մոտեցումներ, քանի որ ԱՀԿ-ին անդամակցության պարագայում իրանական գորգագործության առևտրային առավելություններին զուգահեռ՝ ձևավորվում են նաև տնտեսական մարտահրավերներ՝ ազգային բրենդի մրցակցային դիրքերի արտաքին շուկաներում պաշտպանունակությունը կառավարելու ուղղությամբ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Սակայն, նշված դիտողությունները չեն նվազեցնում հետազոտության գիտական արժանիքները: Մանսուրեհ Մոհամմադայի Գոլմեյմի «Իրանի արտաքին առևտրի վրա ԱՀԿ հնարավոր անդամակցության ազդեցության գնահատումը (ձեռագործ գորգերի շուկայի օրինակով)» թեմայով թեկնածուական ատենախոսությունը ինքնուրույն և ամբողջական հետազոտություն է, որում դրված խնդրների լուծումները համարվում են արդիական: Հետազոտության հիմնական արդյունքները հրատարակվել են հեղինակի գիտական հոդվածներում: Ատենախոսության սեղմագիրը համապատասխանում է ուսումնասիրության բովանդակությանը և արտացոլում է աշխատանքի կարևոր դրույթներն ու արդյունքները: Հետազոտության վերջնարդյունքներն ունեն տեսական և կիրառական նշանակություն: համապատասխանում է «ՀՀ գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգի» 6-րդ և 7-րդ կետերին, ինչպես նաև ՀՀ ԲԿԳԿ-ի կողմից

թեկնածուական ատենախոսությունների այլ պայանջներին, իսկ հեղինակն արժանի է տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհմանը
Ը.00.02 «Տնտեսության, նրա ոլորտների տնտեսագիտություն և կառավարում»
մասնագիտությամբ:

Պաշտոնական ընդդիմախոս
տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր
Արմեն Գևորգի Ճուղուրյան

Պաշտոնական ընդդիմախոս
տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Արմեն Գևորգի Ճուղուրյանի
ստորագրության իսկությունը հաստատում եմ.

ՀՊՏՀ գիտական քարտուղար
Նաիրա Դարբինյան

10.09.2026թ.

